

SUOJELUALUEEN VIRASTO

Ympäristövirasto
Palmse
Puh +372 329 5535
lahemaa@keskkonnaamet.ee
www.keskkonnaamet.ee

Esitteen julkaisun tukija:
SA Ympäristöinvestointien keskus

SUOJELUALUEEN VIERAILIJEN JÄRJESTÄJÄ

RMK luonnonsuojeluosasto
Pohjois-Viron alue
Puh +372 329 5555
info@lahemaa.ee
www.rmkk.ee

Esitteen laatijat:
K. Kingumets, K. Jürgens
Etukannen valokuva: Majakivi, J. Neljandik

Taitto: Akriibia OÜ
Painaminen: Aktaprint AS

©Ympäristövirasto 2012

Irtohiekkaiset **hietikot (9)** ovat asuinpaikkana monille hyönteisille, joiden elintavat ovat kiinnostavia. Kuiva ja nopeasti lämpenevä dyynin pinta on täynnä muurahaisten – mauriaisten pesiä ja polkuja, suppilomaisissa pyyntiaukoissa vaanivat muurahaiskorentojen toukat, joita nimitetään myös muurahaisleijoniksi. Näkyvissä on petopistiäisten kaivamia käytäviä. Polku kääntyy jyrkästi oikealle alas suolle ja nousee sitten uudelleen metsään.

Rämeletto (10) on siirtymävaihe matalasuon ja rämeen välillä. Täällä on rämeelle luonteenomaisia turvesammalmätätäitö suopursu- ja juolukkapensain, matalammissa notkelmissa kasvaakin matalakasveja kuten saroja ja kurjenjalvoja.

Tie vie edelleen taas metsään. Täällä ovat säilyneet ikivanhat kuusikot. **Vanhat hyödyntämättömät metsät (11)**, joissa eri vaiheissa lahoavat kaatuneet puut ja kannot ovat asuinpaikkana monille harvinaisille ja uhanalaisille lajeille. Täällä tuulen kaatamat puut jätetään luonnon haltuun. Metsässä voi tavata suurrempia metsäneläimiä ja niiden aikaansaamia jälkiä. Metsäsiat etsivät kärsällään sammalta pöyhien ravinnoksi hyönteistoukia ja juuria, kaivelevat muurahaispesästä koteloidia ja munia. Ilveksen, näädän, oravan, metsäjäniksen ja muiden eläinten jälkiä on helpompi havaita talvella. Tarkkaavainen havainnoitsija voi löytää myös **kanalintujen (12)** – metson, teeren ja pyyn – pötkömäisiä ulostekasoja. Hiekkaisella polulla olevat pyöreät syvennykset viittaavat lintujen ottamiin pölykylpyihin, joilla he vapautuvat liasta, katkenneista sulista ja syöpäläisistä.

Taas on hyvin nähtävissä tåkäläisen maaston omaleimaisuus, jossa kuivasta hiekkakumpareesta on pulppuvaan suohon vain yksi ainoa askel. Suon reunassa kasvaa ryhmä paksukaarnaasia,

Valokuva: Pikanõmmen dyyni, R. Kotter

Valokuva: Pöulukat, M. Adamson

ainakin 200-vuotiaita ikihonkia ja yksi omutuinen kuusi, jonka oksat ovat maata pitkin. Polkujen risteyskohdasta pysäköintipaikalle palattaessa jäävät näkökenttään vanhat metsittyneet **heinäpellot (13)**, jossa muinaisesta ankarasta työstä antavat aavistuksen vain kiviaidan jäännökset ja rajamerkkeinä käytetyt ristikivet.

VIERAILIJAN MUISTILISTA

- Yksityisalueella voi oleskella auringonnoususta auringonlaskuun, jos ei aiheuteta vahinkoa maanomistajalle. Aidan ympäröimällä/merkityllä yksityisalueella liikkumiseen tarvitaan omistajan lupa.
- Moottoriajoneuvolla liikutaan ainoastaan siihen tarkoitettulla tiellä ja pysäköidään ainoastaan pysäköintipaikalle.
- Telttailu ja tulenteke ainoastaan niihin valmistetussa ja merkityssä kohdassa. Lähimmät telttailu- ja nuotiopaikat sijaitsevat Jumindan niemellä ja Tsitressä.
- Metsäpaloaaran aikana on nuotion tekeminen kiellettyä, myös nuotioalustoilla.
- Luonnossa liikuttaessa koira pidetään talutushihnassa.
- Suojelualueella voidaan kerätä marjoja, sieniä ja muita metsänantimia.
- Yritä olla jättämättä jälkiä luontoon.

Jos näet luonto- tai vierailukohteen vahingoittamista, ilmoita siitä ympäristötarkastukseen puh 1313.

MAJAKIVI-PIKANÕMME luontopolku

Lahemaan kansallispuisto

Valokuva: Näkymä Aablan rämeeltä, J. Neljandik

MAJAKIVI-PIKANÖMMEN LUONTOPOLKU

sijaitsee Lahemaan kansallispuiston länsiosassa Jumindan niemellä, Juminda-Suurekõrven suojelualueella. Ainoastaan jalkaisin kuljettavan 8-muotoisen polun pituus on 6,2 km, josta 2 km on pitkospuuta. **Varovaisuutta, voi olla liukasta ja märkää!**

Retken voi aloittaa Aabla-Tapurlan tai Hara-Jumindan tienvieri-pysäköintipaikalta, jossa on myös suuri opastustaulu. Aabla-Tapurlan tie voi olla huonosti ajettava. Valkovihreillä merkeillä merkityllä polulla on 13 tarkastelupaikkaa, joista 7:ssä on opastustaulu viroksi ja englanniksi. Polun korkeimmassa kohdassa on 14 m koruinen Pikanõmmen näkötorni.

MAJAKIVIN POLULLA

Hara-Jumindan tien reunasta alkunsa saava polku kiemurtelee aluksi läpi Lahemaalle tyypillisen **mustikkamännikön** läpi (**tarkastelupaikka nro 2**). Mustikka on merkittävä varpukasvi, joka tarjoaa ravintoa ja suojaa eri eläimille. Sen varret antavat talvella ravintoa metsäkauriille ja hirvälle. Marjoja syövät rastaat ja nisäkkäistä karhu. Kukilla ja lehdillä on joukko hyönteisiä, jotka ovat ravinnoksi kanalinnuille. Polun reunaan jää **3 m koruinen siirtolohkare (1)**, jossa kasvaa pieniä sananjalkoja ja kallioimarteita. Polun nousut ja laskut muistuttavat muinaisista dyneistä ja rantavalleista. Matalammissa paikoissa on suokaistaleita. Jonkin ajan kuluttua tie vie sammalpeitteiseen kivikkoon, jossa kasvaa **corpikuusikko (3)**.

Polun reunassa soliseva **puro (4)** on yli 50 vuotta sitten kaivettu kuivatusoja, jota vesi on aikaa myöten kovertanut luonnontilaisemmaksi. Aablan rämettä ympäröivistä soistuneista metsistä tuleva vesi on ruskehtavaa ja vaahtoa siinä olevien pinta-aktiivisten aineiden vuoksi. Ojanviereisellä lahometsäsuolla puut seisovat ikään kuin sauvojen varassa – vedenpinnan aletessa hapen kulku paranee, turve alkaa lahota, ja puiden juuret paljastuvat.

MAJAKIVI-PIKANÖMMEN LUONTOPOLUN TARKASTELUPAIKAT (*opastustaulu)

1. Elämä kivillä*	8. Pikanõmmen dyyni ja näkötorni
2. Mustikkamännikkö	9. Hiekkadyyni ja sen asukkaat*
3. Corpikuusikko kivikossa	10. Rämeletto*
4. Metsäpuro	11. Vanha metsä ja sen asukkaat
5. Matalasuo*	12. Metsän kukut ja kanat*
6. Majakivi*	13. Taannoiset metsäheinämaat
7. Räme*	

Kuva: M. Vannas-Raid

Polkujen risteyskohdasta alkavat pitkospuut vievät lajirikkaan **Matalasuon (5)** yli, jonka ravinteikkaalla mutaisella maaperällä kasvavat sarat, rentukat, raatteet, keltaiset kurjenmiekat. Aluksi kuusikossa, sitten männikössä kulkeva polku päättyy uudelleen paljaammalle suokaistaleelle, jonka puolukkalonkeroiden peittämien mättäiden välissä kasvaa kurjenjalka.

Majakivi (6) on Viron kolmanneksi suurin siirtolohkare. Mannerjään Pohjoismaista tuomalla kivellä kasvaa paljon erilaisia sammal- ja jäkälälajeja. Runsaasti suopursu- ja juolukkapensaita kasvavassa rämelettömännikössä kulkeva polku johtaa piankin **Aablan rämeelle (7)**, joka on eräs Pohjois-Viron rannikkoalangan suurimpia soita. Sen muodostuminen alkoi yli 7000 vuotta sitten, kun maanpinnan kohotessa silloisesta Litorinamerestä erkani laguuni, jota ympäröi dyyniketju ja rantavallit. Ajan kuluessa vesistö soistui. Nykyisessä rämeessä, jonka turvekerros on 6 m paksu, kasvaa turvesammalten välillä karpaloita, suokukkia, suomuuraimia, tupasvillaa, kihokkeja ja valkopiirtoheinää. Aava räme on asuinpaikkana suokurjelle ja harvinaisille kahlaajille. Pikanõmmen dyynin puoleisessa rämeen reunassa on hyvin erottuva puuton suon osa. Koska turvekerrostuma rämeen keskellä on paksumpi, niin rämeen reunaosa on valuneesta vedestä märempi kuin keskiosa.

Pikanõmmen dyynillä (8), Jumindan niemien korkeimmassa kohdassa (33 m merenpinnan yläpuolella) on 14 m koruinen näkötorni, josta avautuu hyvä näköala koko niemelle. Kirkaalla ilmalla voi idässä näkyä Haran lahti ja lännessä Kolgan lahti ja Tallinna. Polku vie edelleen lähes 4 km pituisen ja paikoin 10 m korkeisen Pikanõmme dyynin ohi, jossa kasvaa lähes 200-vuotias kookas alkuperäinen jäkälämännikkö. Puiden mustuneet rungot ovat merkinä metsäpaloista.

Valokuva: Polkujen risteyskohta, R. Kotter